

ПОСТ-COVID СЪЖИВЯВАНЕ

● Светът трайно се промени, въпросът е дали можем да го видим

Дали най-впечатляващата икономическа констатация е, че COVID-19 причини най-тежката глобална икономическа криза за последните близо 100 години. Не мисля.

Пандемията COVID-19 показва, че сегашната стагнация е уникална по няколко причини:

Първо, това е първата глобална криза с екзогенен характер – тоест в резултат на въздействието на ненормално интензивни фактори върху нормално развити и функциониращи организми.. Ето защо, икономическите политики конструирани върху визията за инструментално управление на ендегенната цикличност (ненормални реакции на организма към нормална среда) се провалиха. Дори и икономическата теория не беше подготвена за такъв тип криза.

Второ, тази криза е първата при която дори и най-силните икономики, зависят от най-слабите. Колкото и бързо една развита икономика да се възстанови от тази криза, то тя ще продължава да зависи от това дали съществуват огнища на зарази генериращи нови щамове на вируса в развиващите се държави със слабо здравеопазване и стандарт на ▶

◀ живот. Силните икономики ще продължават да зависят от развиващите се доставчици на редки суровини (полезни изкопаеми), чиято работна сила е блокирана от пандемията. Това може да доведе до срив на ресурсните пазари.

Трето, науката и медицината на глобално ниво, въпреки сътрудничеството, се оказаха безсилни да дадат бърз и ефективен отговор на пандемията. В момента тече трети глобален локдаун и трета вълна на пандемията. А жертвите са милиони. Въпреки ваксините и успоредно с тяхното прилагане вече има трети нов щам на вируса. В същото време никой на глобално ниво не знае кога ще отmine пандемията. Наистина ли преминахме етапа наречен икономика на знанието, преди да стигнем до старта на дигиталната икономика?

Какви са експертните очаквания за пост-COVID икономиката:

Социално дистанциране: преход към онлайн работни места и масовизация на онлайн търговията. Намаляване на транзакционните разходи за транспорт до работното място и реструктуриране на използването на офис и търговските площи.

Поддържане на висок бюджетен дефицит, като нормалност. Всичко това стартира като подкрепа за икономиката и засегнатите социални групи, но продължи дълго и стана универсално търпимо. А ▶

POST-COVID BUSTLE

● The world has changed for good, the question is can we still see it

Is COVID-19 causing the worst economic crisis in the past century the most remarkable conclusion when it comes to economics? I do not think so.

On the surface, for most commentators, this is an exotic piece of news about the next structural crisis with parallels to the Great Depression of the 1930s. I believe this one differs a great deal. Moreover, it is not one to blow over, rather, economies will simply have to adjust to the new world that will come after.

The COVID-19 pandemic has shown us that this situation is unprecedented for several reasons:

First, it is the first global crisis of an exogenic nature – that is, it is a result of unusually intense factors impacting regular functioning organisms. That is why economic policy based on the concept of instrumental control of endogenic cyclicality (abnormal reactions of an organism to a normal environment) has failed. This type of crisis caught even economic theory unprepared.

Second, this is the first type of crisis where even the strongest economies have to depend on the weakest. As rapidly as an economy is recovering ►

◀ from a crisis, it will still depend on whether there are infection outbreaks generating new virus strains in developing countries with poor health-care and standard of living. Strong economies will still depend on the developing suppliers of rare raw materials (minerals) whose manpower has been blocked by the pandemic. This could lead to a collapse of the resource markets.

Third, despite cooperation, global science and medicine, proved powerless to provide a swift and effective response to the pandemic. We are currently undergoing a third global lockdown and a third wave of the pandemic. And the victims are in the millions. Despite the vaccines and their ongoing application, there is now a new strain of the virus. At the same time, no one in the world knows when the pandemic is going to subside. Did we really pass the economics of knowledge before reaching the start of digital economy?

Here is what experts believe the post-COVID economy has in store:

Social distancing: a transition to online jobs and growth of e-commerce on a massive scale. Reduction of transaction costs for transport to work and restructuring of the use of office and commercial space.

Maintaining a high budget deficit as normal ►

◀ зависимите групи не биха се отказали лесно от него в бъдеще. Сектори като транспорт, туризъм, ресторантьорство ще влязат в остър конфликт с високотехнологичните сектори за бюджетно финансиране.

Завръщане към кейнсианството. Ще има силни импулси към прогресивна данъчна скала и то на глобално ниво. Високата безработица ще породи по-силно държавно участие в икономиката с цел създаване и поддържане на изкуствена заетост. Ще има опити за протекционизъм и локално лидерство.

Край на познатата парична политика. Завръщането към кейнсианството ще даде силен тласък към бягство от данъчно облагане. Криптовалутите ще бъдат във възход. Контрола на държавите върху количеството пари в обръщение и във връзка с това върху основния лихвен процент силно ще намалее. Това ще натовари фискалната политика с непосилната задача да бъде всеобхватна.

Виртуални финансови пазари и цифрови финансови услуги. Добрите банки и финансови посредници ще бъдат онези, които могат да ограничат кибер-рисковете, тоест високотехнологичните. А не онези, които управляват по-добре паричните потоци. Това ще доведе до преразпределение на финансовите пазари и силни сътресения в тях.

Преструктуриране на веригите за доставки. Гарантиране на безопасност на всички елементи и процеси във веригите за доставки. Частично разкъсване на веригите за доставки поради появата на протекционизъм и конкуренция на регионално ниво. Нов модел на веригата на доставки на лекарства и здравни стоки, осигуряващ висока ефективност в кризисни моменти.

Изчезване на трудоемките нискотехнологични производства. Пандемията показва, че трудоемките производства са силно зависими от националните здравни системи, които в развиващите се държави са слаби. Такива са дори и в икономиките в преход. За да не се разкъсват веригите на доставки, този тип производства ще бъдат заместени от високотехнологични роботизирани процеси. В тази ситуация, анализът "разходи-ползи" за роботизацията излиза на плюс и високите първоначални инвестиции си заслужават, а развитието на науката вече го позволява технически.

Високотехнологично лидерство. В условията на дигитална икономика, военно-промишлените комплекси и елитните научни институти ще държат патентите върху всички технологии, които произвеждат нещо или предоставят услуги. Основните инвестиции ще се насочат към тях. Инвестициите в биотехнологии ще бъдат водещи.

Глобално здравеопазване. Дигиталната икономика ще позволи глобален контрол върху биометричните данни на всеки човек, които ще се обработват ▶

◀ **practice** All of this started as support for the economies and the affected social groups, but it has continued for far too long and is now universally tolerated. And the groups depending on it would not give it up any time soon. Sectors such as transport, tourism and the restaurant business will come into conflict with high-tech industries for budget financing.

A return to Keynesian economics. There will be a strong drive towards a progressive tax rate on a global scale. The high rate of unemployment will foster increased government intervention for the purpose of creating artificial employment. There will be a prevalence of protectionist policies and local leadership.

The end of monetary policy as we know it. The return to Keynesian policy will stimulate tax evasion. Cryptocurrency will be on the rise. Government control on the money supply will decrease and the main interest rate will follow suit soon thereafter. This will put a strain on fiscal policy, burdening it to be all-encompassing.

Virtual financial markets and digital financial services. The banks that stay afloat will be the ones to limit cyber risks, i.e. high-tech risks. Not those that manage money flows better. This will cause a redistribution and serious turmoil on the financial markets.

Restructuring the supply chains. Ensuring the safety of all elements and processes along the supply chains. Partial rupture of the supply chains due to protectionism and regional competition. A new model of the supply chain for medicines and health goods ensuring a high level of efficiency in moment of crisis.

The extinction of labour-intensive low-tech production. The pandemic has shown that labour-intensive production depends substantially on national healthcare systems, which leave much to be desired in developing countries. This is even true about transitional economies. In order for supply chains to stay intact, this type of production will have to be replaced by high-tech robotic processes. In this situation, the cost-benefit analysis of robotic process automation will have a positive ration and high initial investment will pay off, especially now that science has made it technically possible.

High-tech leadership. In the conditions of digital economics, the military-industrial complexes and elite scientific institutes will hold patents on all technology that either manufactures something or performs a service. They will benefit from the biggest investments. Biotech investments in particular will be in the lead.

Global healthcare. Digital economics will ▶

Пандемията показва, че трудоемките производства са силно зависими от националните здравни системи

◀ в регионални центрове и ще позволяват бързо изолиране на зарази и тяхното ефективно противодействие. Здравноосигурителната система на национално ниво ще изчезне, което ще доведе до промяна в структурата на фискалната политика.

Глобално цифрово образование. Сегашната образователна система ще еволюира. Професорът, който прочита пред студентите текст от мултимедийни слайдове - копиран от учебник, ще изчезне. Образованието ще бъде доминирано от платформи с изкуствен интелект. Университетите ще се превърнат в научни институти, които обединяват изследователи, а не преподаватели. Началното образование ще стане изцяло STEM.

Безусловен основен доход. Дигиталната икономика ще замени нискоквалифицирания ръчен труд с високотехнологични роботизирани системи. Тридесетте години на преход в технологичната, образователната и квалификационната система ще оставят много нискоквалифицирани хора трайно без работа. Опасността от социално и политическо напрежение ще изисква нова фискална политика включваща гарантиран безусловен основен доход, който да поддържа и съвкупното търсене на определено ниво.

Икономическа експлоатация на близкия космос. Вече има няколко напреднали проекта за старт на икономическата експлоатация на Луната, които ще се реализират ефективно в близките десет години. В същото време се планират редица проекти и за икономическо проучване на други космически обекти в тридесетгодишен хоризонт. Предимството на първите ще бъде експлоатация на нови ресурси и откритието на нови технологии. По този начин, онези които не се включат навреме ще изостанат сериозно в технологичен аспект.

В заключение, глобалната COVID рецесия не е екзотично краткотрайно събитие в историята на човечеството, а част от неговата еволюция преминаваща към пост-COVID икономика. Настоящата ендегенна конвенционална неокласическа икономика ще остане в миналото. Държавите, фирмите и хората които не го осъзнаят навреме ще бъдат вечно догонващи.

Светът вече трайно се промени, въпросът е дали можем да го видим. Икономическа политика, основана върху минимизиране на издръжките чрез експлоатация на нискотехнологични и трудоемки производствени системи, ще последва съдбата на Кремиковци. Само високите и постоянни инвестиции в научно и технологично развитие ще доведат до успешно реструктуриране на БВП по начин, който да отговаря на новата глобална икономика.

* Авторът е доктор по икономика, преподавател в УНСС в София

Светът вече трайно се промени, въпросът е дали можем да го видим

◀ make global control over everyone's biometric data possible, as they will be processed in regional centres and allow for the swift isolation of disease and their effective prevention. The national health-care system will be a thing of the past, which will lead to a shift in the structure of fiscal policy.

Global digital education. The current education system will undergo a process of evolution. Professors will no longer be reading texts from multimedia slides copied from textbooks in front of students. Education will be dominated by AI platforms. Universities will become a type of science institutes that bring together researchers instead of teachers. Primary education will become entirely STEM.

Universal basic income. Digital economics will replace unskilled manual labour with high-tech robotic automation. The 2030s will be a period of transition in the technological, educational and qualification system and they will leave numerous people permanently unemployed. The dangers of social and political tension will require new fiscal politics which include a universal basic income which will keep collective demand at a certain level.

Economic exploitation of inner space. There are already several advanced projects to jumpstart the economic exploitation of the Moon under way, which expect to see successful implementation in the next decade. There is also a slew of projects for economic research of other space objects within the next thirty years. The advantage of the former will be the exploitation of new resources and the discovery of new technology. This means that people that failed to jump on board will be seriously behind technologically.

In conclusion, the global COVID recession is not a brief, exotic event in the history of mankind, but rather its evolution transitioning towards a post-COVID economy. The current endogenous conventional neo-classical economy will be a thing of the past. The countries, companies and people that realise it all to late will always be trying to catch up.

The world has changed for good, the question is can we still see it. Economic policy based on minimising support through the exploitation of low-tech, labour-intensive production systems will be doomed to the same fate as Kremikovtzi was. Only through large and consistent investment in scientific and technological development can the GDP be restructured in way that corresponds to the new global economy.

* The author has a PhD in economics and is a lecturer at the University of National and World Economy in Sofia